

Оксана Олександрівна Коваленко,

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (аспірант);

 <https://orcid.org/0009-0004-6757-636X>,

e-mail: oksana_kovalenko7@meta.ua

**ПРАВОВІ Й ТАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ЖИТЛА
ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ: ОКРЕСЛЕННЯ ШЛЯХІВ
ВИРІШЕННЯ ДИСКУСІЙНИХ ПИТАНЬ**

Обшук житла чи іншого володіння особи належить до однієї з типових і водночас найскладніших слідчих (розшукових) дій. Важливо під час його проведення дотримуватися низки правових та організаційних засад із застосуванням сукупності ефективних тактичних прийомів. Правові основи проведення обшуку визначені чинним кримінальним процесуальним законодавством України та положеннями міжнародно-правових договорів, ратифікованих Верховною Радою України. Щодо підстав проведення обшуку, то фактичною є потреба досягнення мети, визначеної ч. 1 ст. 236 Кримінального процесуального кодексу України, а юридичною – наявність вмотивованого рішення суду у вигляді ухвали слідчого судді. Водночас велика кількість нормативно-правових положень не позбавлена протиріч, через що важливим є усунення неоднозначності в них, а також упровадження у практичну діяльність щодо проведення обшуку апробованих тактичних прийомів здійснення цієї слідчої (розшукової) дії.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, слідча (розшукова) дія, обшук, правова засада, тактика проведення слідчої (розшукової) дії, тактичний прийом.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Доказування у кримінальному провадженні вимагає проведення комплексу заходів, спрямованих на пізнання події кримінального правопорушення, тобто з'ясування обставин, що підлягають установленню під час проведення досудового розслідування. Ураховуючи те, що одним із процесуальних джерел доказів є речові докази, важливим є не лише описове закріплення в матеріалах кримінального провадження обставин, що стосуються події кримінального правопорушення, а й вилучення та збереження об'єктів матеріального світу, пов'язаних із нею.

Однією зі слідчих (розшукових) дій, що пов'язана з обмеженням прав особи, яка навіть не завжди причетна до вчинення кримінального правопорушення, та водночас спрямована на виявлення,

фіксацію фактичних даних про подію кримінального правопорушення, відшукування та вилучення знарядь кримінального правопорушення, майна, набутого протиправним шляхом, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб, є обшук¹. Разом з оглядом і допитом обшук належить до найпоширеніших слідчих (розшукових) дій, що проводяться під час досудового розслідування великої кількості злочинів. Водночас за результатами аналізу судових рішень і матеріалів кримінальних проваджень установлено, що доволі часто на стадії досудового розслідування слідчі судді відмовляють у задоволенні клопотань про проведення обшуку, а в процесі судового розгляду – визнають отримані докази, здобуті під час проведення обшуків, недопустимими, що унеможливає їх подальше покладення в обґрунтування судового рішення. Слушними вважаємо зауваження М. В. Комарової про те, що до плутанини й неоднозначності застосування положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) у контексті проведення обшуку призводять відсутність законодавчо закріпленого поняття «обшук», а через це й різноманітне його тлумачення у кримінальній процесуальній діяльності [1, с. 10]. Через це істотної уваги потребує питання про визначення правових і тактичних основ проведення обшуку.

Стан дослідження проблеми

Правові й тактичні засади проведення та фіксації слідчих (розшукових) дій були предметом дослідження В. І. Алексейчук, Н. М. Ахтирської, А. Ф. Волобуєва, В. І. Галагана, М. О. Головецького, І. А. Жалдак, Л. П. Ковтуненко, В. О. Коновалової, Т. П. Матюшкової, В. В. Негребецького, Д. М. Піскуна, О. М. Процюк, В. А. Саса, М. В. Салтевського, М. Ф. Сокирана, В. М. Тертишника, Л. Д. Удалової, С. В. Харченка, М. Л. Цимбала, К. О. Чаплинського, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітька та багатьох інших.

Значна увага приділяється в юридичній літературі й визначенню правових і тактичних особливостей проведення обшуків у кримінальних провадженнях. Серед комплексних досліджень вирізняються роботи С. Ф. Денисюка (1999), Т. О. Борець (2009), М. В. Комарової (2019), А. О. Нечваль (2020). Так, свого часу С. Ф. Денисюк дослідив і визначив ситуаційні та функціональні залежності тактичних прийомів обшуку, упорядкував їх у відповідні системи та підсистеми [2]. Теоретичні положення та практичні рекомендації тактики обшуку в житлі чи іншому володінні особи комплексно проаналізувала А. О. Нечваль [3].

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.11.2023).

До розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій, пов'язаних із визначенням правового змісту проведення обшуку у кримінальному провадженні та спрямованих на вдосконалення кримінального процесуального законодавства, практики його застосування щодо проведення обшуку у кримінальному провадженні, ґрунтовно підійшла М. В. Комарова [1].

Окремі аспекти проведення обшуку також досліджували Т. А. Абушов, А. С. Амеліна, О. В. Бишевець, І. В. Глобюк, М. А. Грига, В. О. Гусева, С. В. Давиденко, О. В. Капліна, О. В. Керевеч, А. І. Кунтій, В. Г. Лісогор, В. В. Назаров, Г. К. Тетерятник, С. С. Чернявський, В. М. Шевчук, В. О. Яремчук та ін.

Розробки вчених є ґрунтовними, однак деякі з них проведені відповідно до положень законодавства, що втратили чинність, а окремі – без урахування проблем практичної діяльності та сучасних законодавчих новел, що актуалізує потребу проведення подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення проблемних питань, пов'язаних із правовим і тактичним забезпеченням проведення обшуку житла чи іншого володіння особи.

Задля досягнення означеної мети поставлено такі *завдання*: з урахуванням положень чинного кримінального процесуального законодавства й аналізу матеріалів слідчої та судової практики визначити і проаналізувати сучасні правові основи проведення обшуку житла чи іншого володіння особи, які мають дискусійний характер; за результатами узагальнення теоретичних напрацювань та емпіричних даних визначити тактичні основи проведення обшуків у кримінальному провадженні.

Наукова новизна дослідження

На підставі аналізу положень чинного кримінального процесуального законодавства й узагальнення теоретичних напрацювань учених визначено окремі проблемні питання, що стосуються правових і тактичних засад проведення обшуку. Зокрема, до дискусійних положень і тих, що не узгоджуються між собою, віднесено:

- положення ч. 10 ст. 236 та ч. 2 ст. 104 КПК України у частині фіксації обшуку;
- норми ч. 2 ст. 104 та ст. 84 КПК України щодо визначення обсягу фіксації дій і обставин проведення обшуку;
- положення ч. 1 ст. 236 та ст. 46 КПК України у контексті визначення повноважень захисника щодо залучення спеціаліста до участі в обшуку.

Наголошено, що вирішення та приведення у відповідність окреслених положень забезпечить урівноваженість обсягу повноважень

сторони захисту та сторони обвинувачення. Окрім правових, констатована важливість урахування і тактичних засад провадження обшуку. Виходячи з важливості та дискусійності цієї проблематики, обґрунтовано потребу подальших ґрунтовних і комплексних досліджень.

Виклад основного матеріалу

Правові основи проведення обшуку визначені чинним законодавством України та положеннями міжнародно-правових договорів, ратифікованих Верховною Радою України. Ураховуючи, що найвищою юридичною силою в Україні наділений Основний Закон, варто насамперед звернутися до його положень з метою визначення фундаментальних засад проведення обшуку. Так, Конституцією України (ст. 30) визначено, що проникнення до житла чи до іншого володіння особи допустиме лише за вмотивованим рішенням суду, а у невідкладних випадках можливий інший порядок проникнення до житла чи іншого володіння особи¹. Така гарантія закріплена і в положеннях міжнародно-правових актів. Зокрема, у ст. 12 Загальної декларації прав людини визначено, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте та сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю кореспонденції². Ці ж засади визначені та гарантовані положеннями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, а також засвідчені рішеннями Європейського суду з прав людини. Таким чином, обмеження права на недоторканність житла, якщо вони мають правову основу у вигляді вмотивованого рішення суду у вигляді ухвали слідчого судді, є законними та допустимими, однак, як слушно вказує М. В. Комарова, винесенню цієї ухвали має передувати всебічне дослідження клопотання [1, с. 14].

Правові засади проведення обшуку ґрунтовно визначені статтями 234–236 КПК України, а їхній аналіз наведено в наукових працях багатьох українських учених [4; 5; 6; 7; 8], тому детально зупинятися на кожній із них у межах цієї статті ми не вважаємо за потрібне. Водночас, на нашу думку, важливо зупинитися на дискусійних аспектах провадження обшуку.

Одним із таких дискусійних аспектів, який потребує свого вирішення у контексті окресленої нами проблематики, є деякі аспекти

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 10.11.2023).

² Загальна декларація прав людини : від 10.12.1948 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 10.11.2023).

фіксування перебігу обшуку і результатів його проведення. Нашу увагу привертає питання про те, чи необхідно вносити до описової частини тексту протоколу обшуку житла чи іншого володіння особи детальний перебіг усіх дій, проведених слідчим під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Зазвичай практичні працівники не вважають за потрібне це робити. Законність такого підходу вони пояснюють, застосовуючи такі аргументи. По-перше, вони, керуючись положеннями ч. 10 ст. 236 КПК України, проводять такий вид обшуку з обов'язковим фіксуванням своїх дій за допомогою аудіо- та відеозапису¹. По-друге, отримані матеріали відеозапису, що супроводжуються відповідним аудіозаписом, вони відповідно до ч. 2 ст. 104 КПК України долучають до протоколу слідчої (розшукової) дії у вигляді обов'язкового додатку². І по-третє, виходячи з положень ч. 2 ст. 104 КПК України, ураховуючи, що безперервна фіксація допиту виключає потребу обов'язкового внесення показань особи до тексту протоколу (за винятком, якщо жоден з учасників не наполягатиме на протилежному³), опитані нами слідчі зазначають, що вони не вбачають обов'язкової потреби у внесенні до протоколу кожної здійсненої ними дії, адже ця слідча (розшукова) дія і так підлягає обов'язковій аудіо- та відеофіксації. У цілому ми погоджуємося з ними; крім того, Велика Палата Верховного Суду не заперечує можливість застосування аналогії закону й аналогії права щодо норм як матеріального, так і процесуального права⁴. Однак слід відмітити неузгодженість правових норм щодо вимог фіксації.

Так, у ч. 10 ст. 236 КПК України передбачено обов'язкове фіксування перебігу обшуку житла й іншого володіння особи «за допомогою *аудіо- та відеозапису*» (курсив наш. – О. К.). Водночас у ч. 2 ст. 104 КПК України використано словесну конструкцію «за допомогою *звуко- та відеозаписувальних технічних засобів*»⁵ (курсив наш. – О. К.). Яка ж відмінність у цих поняттєвих конструкціях? Так, в Інструкції щодо роботи з технічними засобами фіксування судового

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.11.2023).

² Там само.

³ Там само.

⁴ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08.06.2022 : справа № 2-591/11, провадження № 14-31цс21 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105110382> (дата звернення: 10.11.2023).

⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.11.2023).

засідання згадані засоби «поділяються на технічні засоби звукозапису (з можливістю запису та відтворення звуку) та технічні засоби відеозапису (з можливістю запису та відтворення лише звуку; або звуку і відео одночасно)»¹. Принципова відмінність, виходячи з положень Інструкції, полягає в тому, що за допомогою засобів відеозапису можливо зафіксувати як одночасно і візуальну інформацію, і відповідне звукове супроводження, так і просто перебіг подій без застосування аудіофіксації. На відміну від відеозапису, звукозапис передбачає лише фіксацію звуку без відеозображення. Хоча законодавець в окреслених конструкціях і вживає сполучник «та», на нашу думку, задля недопущення неоднозначного тлумачення норм КПК України вважаємо, що в положеннях згаданих статей доцільніше було б використовувати словесну конструкцію «за допомогою одночасного запису та відтворення аудіо та відео».

Водночас згідно з ч. 2 ст. 104 КПК України дії та обставини проведення обшуку, не зафіксовані у записі, не можуть бути внесені до протоколу обшуку та використані як доказ у кримінальному провадженні². Аналізуючи ці положення, І. В. Гловюк слушно вказує, що вони суперечать нормам ст. 84 КПК України, згідно з якою докази визначені через формулювання «фактичні дані»³, а тому «дії та обставини» ніяк і ніколи не можуть бути визнані доказами та використані як докази [4, с. 142]. Водночас, виходячи з проведеного аналізу емпіричних матеріалів, а також власного досвіду роботи в органах досудового розслідування, можемо наголосити, що обшук не завжди зводиться лише до відшукування об'єктів матеріального світу, іноді під час проникнення до житла та іншого володіння особи там проводиться відшукування слідів протиправної діяльності особи, яка причетна до вчинення злочину. Ба більше, така практика узгоджується з нормами ч. 1 ст. 234 КПК України, відповідно до якої обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення⁴. Отже, вважаємо, що і на відеозаписі, і в протоколі обшуку слід обов'язково зазначати всі ті дії, що були проведені слідчим задля виявлення та вилучення слідів, предметів, речей, осіб та неживих організмів (трупів людей і тварин),

¹ Інструкція щодо роботи з технічними засобами фіксування судового засідання : затв. наказом Держ. судової адміністрації України від 06.06.2022 № 156 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0156750-22> (дата звернення: 10.11.2023).

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.11.2023).

³ Там само.

⁴ Там само.

відомості про які стосуються обставин кримінального правопорушення та підлягають установленню під час досудового розслідування.

Ще одним важливим аспектом проведення досліджуваної нами слідчої (розшукової) дії є забезпечення її проведення належним суб'єктом. Адже проведення її неналежним суб'єктом може визнаватися як підстава визнання недопустимості доказів внаслідок істотного порушення прав і свобод людини (ст. 87 КПК України) [3, с. 52]. Таким чином, хоча КПК України й передбачає право слідчого доручати проведення слідчих (розшукових) дій оперативним працівникам, варто зауважити, що ст. 236 КПК України є спеціальною щодо ст. 40 КПК України, адже чітко визначає, що ухвала про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи може бути виконана слідчим чи прокурором¹. Виходячи з того, що чинним кримінальним процесуальним законодавством порядок передоручення ухвали слідчого судді не визначено, обшук у кримінальному провадженні може виконати лише слідчий або прокурор, зазначений у відповідній ухвалі.

Щодо тактичних засад провадження обшуку, які по-різному визначаються і тлумачаться в юридичній літературі, є визначення часу та тривалості проведення обшуку. Це питання, як слушно вказала О. В. Капліна, пов'язане з дотриманням прав людини та з тактичними міркуваннями обшуку [5, с. 7–8]. Так, згідно з ч. 4 ст. 223 КПК України проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 години до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного, а також крім здійснення кримінального провадження у порядку, встановленому ст. 615 КПК України. Водночас відповідно до ч. 2 ст. 236 КПК України обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді повинен відбуватися в час, коли заподіюється найменша шкода звичайним заняттям особи, яка ними володіє, якщо тільки слідчий, прокурор не вважає, що виконання такої умови може істотно зашкодити меті обшуку². На нашу думку, з тактичної точки зору та задля досягнення мети обшуку не слід недооцінювати фактор раптовості. Важливо при визначенні часу проведення цієї дії також урахувувати її складність, що може полягати у виді та характері виконуваних завдань, зумовлена характеристиками об'єкта обшуку (наприклад, великою площею приміщення) тощо. Також варто зважати і на таку обставину, як тривалість обшуків, адже в затяжних слідчих (розшукових) діях перед правозастосовниками, як слушно зауважує О. В. Капліна, постають проблемні питання не лише

¹ Там само

² Там само.

організаційно-тактичного характеру, а й процесуального оформлення, можливості перерви під час проведення такого обшуку задля відпочинку учасників та інших присутніх осіб [5, с. 7–8, 11]. Таким чином, важливо з тактичної точки зору правильно спланувати час і тривалість проведення обшуку.

Згідно з ч. 1 ст. 236 КПК України слідчий, прокурор задля одержання допомоги з питань, вирішення яких потребує спеціальних знань, має право запросити спеціалістів¹. Водночас, як слушно зауважують В. І. Галаган та О. Л. Дульський, чинним законодавством не передбачено процедури залучення захисника до слідчих (розшукових) дій, зокрема обшуку, а також відсутня нормативно закріплена вимога щодо надання спеціалістом відповідних документів задля підтвердження їхньої фаховості [9, с. 158]. Через це в юридичній літературі слушно наголошують на потребі внесення змін до ст. 71 КПК України задля встановлення вимог про рівень освіти або професійної підготовки відповідного рівня професійної компетентності залученого спеціаліста [10, с. 54–55].

Щодо відсутності процедури залучення спеціаліста захисником слушно додати, що і Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не передбачено серед професійних прав адвоката залучати спеціалістів до участі в певних діях, лише одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань². Водночас, виходячи з того, що захисник у кримінальному провадженні користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює³, адвокат, який представляє інтереси підозрюваного, може заявити клопотання про залучення спеціаліста, однак як і коли слідчий розглядатиме його, зважаючи на право його триденного розгляду, незрозуміло. Так само таким правом навіть теоретично не наділений адвокат, який, наприклад, представляє інтереси власника або користувача житлом чи іншого приміщення, де проводиться обшук. На нашу думку, це не цілком узгоджується із засадами законності та змагальності сторін, а тому актуалізує потребу в перегляді цих положень.

Висновки

Обшук житла чи іншого володіння особи – це складна слідча (розшукова) дія, метою якої є виявлення, фіксація фактичних даних про

¹ Там само.

² Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення: 10.11.2023).

³ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 10.11.2023).

подію кримінального правопорушення або пов'язану із ним подію, відшукування та вилучення знарядь кримінального правопорушення, майна, набутого протиправним шляхом, або предметів, вилучених законом з обігу, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб, що пов'язано з обмеженням прав особи, у житлі чи приміщенні якої він проводиться.

Чинним кримінальним процесуальним законодавством доволі детально визначено правові засади проведення обшуку. Водночас деякі положення є дискусійними та не узгоджуються з нормами інших розділів КПК України та інших законів, серед яких:

- положення ч. 10 ст. 236 та ч. 2 ст. 104 КПК України в частині фіксації обшуку;
- норми ч. 2 ст. 104 та ст. 84 КПК України щодо визначення обсягу фіксації дій і обставин проведення обшуку;
- положення ч. 1 ст. 236 та ст. 46 КПК України у контексті визначення повноважень захисника щодо залучення спеціаліста до участі в обшуку.

Вирішення та приведення у відповідність окреслених положень забезпечить урівноваженість обсягу повноважень сторони захисту та сторони обвинувачення. Окрім правових, важливим є врахування і тактичних засад. Виходячи з важливості та дискусійності цієї проблематики, вважаємо слушним зауважити, що вона потребує подальших ґрунтовних і комплексних досліджень.

Список бібліографічних посилань: 1. Комарова М. В. Правові та організаційні засади обшуку у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2019. 22 с. 2. Денисюк С. Ф. Система тактичних прийомів обшуку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 1999. 18 с. 3. Нечваль А. О. Тактика обшуку у житлі та іншому володінні особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 20 с. 4. Гловюк І. В. Проблемні питання забезпечення належної правової процедури обшуку (у розрізі новел КПК України). *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 14. С. 141–149. 5. Капліна О. В. Проблеми нормативного регулювання та практики проведення обшуку під час кримінального провадження. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право*. 2015. № 2 (12). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n2/15kovckp.pdf> (дата звернення: 10.11.2023). 6. Смірнов О. С., Тетерятник Г. К. Організаційно-правові питання фіксування обшуку технічними засобами. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 176–179. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.3-42>. 7. Давиденко С. В., Мавдик Д. О. Проблеми вдосконалення правового регулювання процедури проведення обшуку слідчим, дізнавачем, прокурором. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. Вип. 90. С. 51–63. DOI: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i90.3207>. 8. Солдатенко О. Проблемні

питання та перспективи вдосконалення правового регулювання процедури проведення обшуку як слідчої (розшукової) дії. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 294–302. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-294-302>. **9.** Галаган В. І., Дульський О. А. Процесуальна діяльність захисника з дотримання прав та законних інтересів учасників проведення обшуку. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. № 14. С. 155–163. DOI: <https://doi.org/10.33244/2521-1196.14.2019.155-163>. **10.** Вуйма А. Г. Використання спеціальних знань під час розслідування вбивств : дис. ... д-ра філософії : 081. Харків, 2023. 297 с.

Надійшла до редакції 18.11.2023

Прийнята до опублікування 06.12.2023

Kovalenko O. O. Legal and tactical basis for conducting a search of a person's residence or other property: identifying the ways to resolve the controversial issues

A search of a person's residence or other property is one of the most typical and, at the same time, the most complex investigative (search) actions. Its purpose is to identify, record factual data on the event of a criminal offence or related event, find and seize the instruments of a criminal offence, property acquired by illegal means or items excluded from use by law, as well as to establish the location of the wanted persons. This investigative (search) action is associated with the restriction of the rights of the person in whose residence or premises it is conducted, who may not even be involved in the commission of a criminal offence. For this reason, it is important to ensure that the search is conducted in compliance with a number of legal and organisational principles, as well as using a set of effective tactical techniques.

The legal basis for conducting a search is determined by the current criminal procedure legislation of Ukraine and the provisions of international legal treaties ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine. With regard to the grounds for conducting a search, the actual grounds are the need to achieve the purpose set out in part 1 of Article 236 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, and the legal grounds are the existence of a reasoned court decision in the form of a ruling by an investigating judge. At the same time, a large number of legal and normative regulations are subject to contradictions, which is why it is important to eliminate ambiguity in them, as well as to introduce into the practice of conducting searches proven tactical methods of applying this investigative (search) action.

Today, it is important to resolve the issues of unification of the provisions of the criminal procedural legislation of Ukraine in terms of regulating the procedure for technical recording of a search, determining the scope of recording of actions and circumstances of the search, as well as determining the powers of the defence counsel to involve a specialist in the search, etc. Given the importance and controversy of this issue, it requires further in-depth and comprehensive research.

Key words: criminal proceedings, pre-trial investigation, investigative (search) action, search, legal basis, tactics of investigative (search) action, tactical technique.

